

utten. Daar-
svrouwen, die
isvaders, die
met het ver-
is ons niet
en. Maar wel
ken, wat het
des Heeren.
naken wat de
waren in een
en. De gele-
t moeten we
ninder nood-

huizen als in
wel. Met zijn
", zijn onder-
to zaligheid.
at is ook op
iben. Heerlijk
om voor de
rdienen. Het

niet zien en

erleden week
i ons gewone
lven zien het
ook wel eens,
dat ogenblik
nodig, dat we
Dat we daare-
gelegenheid
leren."

es HEEREN.
innen. In het
erzoonlijk. In
catechisatie.
le voeten van
Zijn Woord,
op het heilig
icht op onze
de Schrift, in
moet het ons
evangelie van
n doet, heeft
weggenomen.
zaken bezig-
het. Het kon
n, dat zoveel
zijn, dat de
ak herwaarts
af-getrok-
is druk en
sten van alles
en kunnen.
Anders kun-
achteraan!
iteraankomen
elen. En dat
in dit leven.
ten, dat één
heleboel "no-
hebben.
even zó in te
van het goede
i. H. J. J.

MIJN LEVEN

van de zaak
rgadering tot
n twee stuk-
en tijdens de
waarvan het
ebben achter
de tucht" —
SO K.O. Het
ten Zemel en
te consequen-
te verbinden
synode. Dat
k verscherpt
elden de ge-
besluit niet
een synodaal
uwe kerken)
nersfoort het
heel andere
en nog meer
daarvan niet
en niettemin
aan Amers-
ken zeggen:
een kans, dit
et Amersfoort
et alleen uit
h lei die be-
uwse kerken.
ndienen, doet

het dan, en laat anders (ziehier het dilemma) de zaak doorgaan. En nu waren te Kampen die bezwaren niet ingediend, en ook was geen voortgang gemaakt met de „zaak“. En toen Kampen daarna in veel sterkere, we zouden zeggen: „straffere“ termen, daarover de staf brak, toen gebeurde er nog niets, maar beloofde men, de bezwaren bekend te maken.

Ik constateer, dat er dus geen „kwestie-Herwijnen“, doch een kwestie-Zeeland is. Die is er sedert Amersfoort, en die bleef er na Kampen, en blijft er voorlopig. Tenzij de klassis Zeeland terugkomt op haar besluit, en aan de kerken het verdriet bespaart, dat ons als komende aankondigd is. Ik ben persoonlijk overtuigd, dat dat de enige weg is. Zeeland heeft de volle ruimte gehad, en de volle tijd. Het eert de kerken, die weer zijn gaan leven naar de aangenomen Kerkenordening, dat zij de consciëntie niet willen drukken. Daarom kreeg Zeeland de tijd tussen Amersfoort en Kampen. Het heeft helaas die tijd niet gebruikt voor het eerst thans aankondigde indienen van bezwaren. Maar ook anderen hebben hun consciëntie. Ook de amersfoortse synode en de kamper synode hebben consciëntieus gewerkt. En evengoed als de andere kerken, in synode bijeengekomen, de zeeuwse consciëntie hebben ontzien, evenzeer hebben de zeeuwse die der andere te respecteren. Vergoet men niet soms, dat leringen wekken en voorbeelden trekken? Uit Zeeland kreeg ik brieven van instemming inzake mijn toespraak op de Theol. Hogeschoolag 1951. Daar zeide ik: als wij zelf zeggen: „hier is de legitieme kerk, de ware kerk“, dan moeten vooral wij nooit zeggen: laat deze of gene maar naar een andere kerk gaan: hij heeft een andere „ligging“, die misschien elders geroder aansluiting vindt. Maar toen die zeeuwse sympathiebetuiging met die kamper rede kwam, dacht en zei ik: h a n d e l d a n d a a r n a a r, gij Zeeuwen! Praat niet over de „ligging“ van de v. H., maar dankt, dat gij tot iemand, die zeggen komt: „bij u wil ik zijn“, moogt zeggen: „hier is het Huis des Heren, kom binnen, en zo gij iets hebt tegen ons of wij tegen u, wel — wij hebben toch een God, die ons de vrede gegeven heeft, wij zullen hem samen onderhouden, desnoods in een christelijke toetsing van elkanders gevoelens“? Nog iets: ik kreeg uit Zeeland brieven van instemming inzake het gevoelen, dat ons blad tot uitdrukking bracht inzake het revisie begeren door Kralingen van het kamper besluit. Ik dacht, en zei toen: Zeeuwen, wat doet men bij u anders dan in Kralingen gedaan is? Leringen wekken, voorbeelden trekken. Het benaauwt mij — niet om de v. H., die ik nauwelijks ken. Niet om een of andere individuele structuur, die de zijne wezen mocht ook in dingen, die mij na aan het hart liggen, welke structuur (b.v. inzake „het verzet“ in oorlogsdagen) misschien van de mijne verschillen kon. Het benaauwt mij, omdat ik hier zie: een niet rechtvaardigen van de betekenis der ratificatie van besluiten, een niet zuiver hanteren van artikel 31. Wij moeten hier uit. Wij moeten hier uit. Niet om aan synodocratische monden een breidel aan te leggen: hun lendenen zijn inzake art. 31 geringer dan onze pink. Maar om des Heeren wil. Artikel 31 is onder ons terecht erkend en te voren herkend als concretisering o.a. van art. 7 der Confessie. Maar dan moet het ook naar alle kanten „safe“ zijn bij ons. Opdat wij de genade Gods niet verspen en verzondigen. Opdat wij de „zandhoop“ niet tot symbool zien worden in tegenstelling met de „gelei“.

Temeer prangt de nood, omdat er zoveel misverstand is. Ik las ergens, dat b.v. een kerk uit mijn omgeving de v. Herwijnen „óók niet erkent“. Ik weet niet, hoe de schrijver daaraan komt. Ik weet wel, dat van een constateerbaar „niet erkennen“ mij niets gebleken is, terwijl ik toch meen, behoorlijk te hebben meegeleefd met die kerk. Denkt iemand, dat het ergens nog-niet-gepreikt-hebben bewijs is van aldaar niet-erkend te zijn? Dan ben ik in heel wat kerken niet erkend, evenmin als onverschillig wie ook. Misverstand, is dat ook niet daar, waar iemand zich laat ontvallen, dat het aan de orde stellen van deze algemene-kerkverbandskwestie, indien het de consciëntie raken zou, het gevaar zou opleveren, dat de kerken de signatuur zouden gaan dragen van de man, die het onderwerp aan de orde stelde.....? Ik zou zeggen: pas op voor wat die man noemde „Schilderkerken“. Pas evenwel óók op voor „kralingse“ kerken of „zeeuwse kerken“. Niet een of andere krantenredacteur wil de kerken naar zijn hand zetten — pak zijn argumenten maar aan. Maar iets anders is aan de orde: enkele andere kerken (hier de zeeuwse) houden de andere „de facto“ op. En dat na twee synodes!

Misverstand, nóg eens. Iemand schreef: „De Reformatie“ riep uit: geef Zeeland lucht; maar — zo voegde die schrijver er aan toe: knijp Zeeland dan ook niet eerst de keel dicht. Maar wie denkt daaraan? Als ons blad schrijft: „geef Zeeland lucht“, dan betekent dat: al zijn ze in Zeeland met hun bedenkingen veel en veel te laat, geef toch aan de bezwaarde consciëntie lucht, d.w.z., hoor die bezwaren aan, en laat ze nóg eens op u inwerken; smoor geprangde gewetens niet. Maar daarnaast stel ik: smoor de consciëntie der anderen (die in twee synodes ge-

sproken hebben) óók niet — en laat het gedaan zijn met dat al maar rekken, nadat tweemaal beslist is.

Misverstand — men zegt soms, ook in kringen, die met ds van Herwijnen in nauw contact zijn getreden, dadelijk in oorlogstijd (een contact, dat ik terecht gelegd zie, al weet ik niets meer dan de amersfoortse synode over de „ratio“ ervan), men zegt soms: och, er moet eerst bekering komen, een extra-ordinaire synode zou anders toch niet helpen. Ik deel de mening. Maar ik stel een andere er naast: is misschien het elkander haastig aanhoren willen (het wordt, dacht ik, tijd!) niet ook een zaak van bekering? Bekering van kerken — als die nodig is op een bepaald punt — kan als gemeenschappelijke bekering, als gemeenschapsbekering, slechts blijken door de wil, elkaar te ontmoeten en saam te besluiten. Men vergunne mij de broederlijke waarschuwing tegen lijdelijkheid. Of tegen het samengaan van scherpe veroordeling van elkanders doen enerzijds, en het niet-meehelpen om op de in discussie staande punten elkaar zo gauw mogelijk te helpen op de weg der bekering, en het bewijzen ervan. De Telder heeft in deze materie zeer scherpe woorden gebruikt: hij sprak van vervolging. Blijkbaar ziet hij daar-in 'n erge zonde. Met hem ben ik het hiérin eens: er moet m.i. plaats zijn voor de v. Herwijnen. Maar ik weet ook, dat er onder hen, die in Zeeland (of elders) bedenkingen hebben, mensen zijn, die naar hun overtuiging handelen en die we allen als zich dagelijks bekerende broeders hebben te eren. Nu ga ik liever niet lijdelijk wachten, want dat is nooit hetzelfde als christelijk dulden. Zonder iemand die dissideert dissident te noemen, of iemand, die vervolgt vervolger te noemen, zeg ik toch: als de consciëntie van de een volkomen anders concludeert dan de ander, en als wij geen losse zandhoop zijn, welnu, komt dan samen, en voert elkander terug naar Schrift en Kerkorde!

K. S.

•• Zwijgen en verzwijgen

Onlangs kreeg ik een brief van een synodocratisch predikant, die me particulier een — ik geloof: eerlijke — vraag stelde. Omdat de vraag een openbare aangelegenheid raakt, en het antwoord, is het juist, zijn nut hebben kan, geef ik dit laatste hier.

De vraag werd gesteld naar aanleiding van een passage uit „De Reformatie“, briefschrijver kon niet inzien, dat mijn gedrag in 1943—4 zich liet rijmen met wat in die passage geschreven was door mezelf; nam toch aan, dat ik zelf geen tegenstrijdigheid tussen het een en het ander zou zien; en vroeg dus mijn mening.

Bedoelde passage (uit De Ref., XIV, bl. 219, kolom 1) luidt aldus:

„Natuurlijk is het mogelijk, dat de Geref Kerken een besluit zouden nemen, een leer-uitspraak zouden doen die een hoogleraar te Kampen principieel verkeerd leek. Hij zou dan langs den wettigen kerkelijken weg daartegen moeten opkomen; zou moeten trachten, de uitspraak gewijzigd te krijgen, doch zou in afwachting daarvan niet publiek ertegen moeten ingaan. Ook niet op den kathedraal.“

De vraag van mijn correspondent is nu:

„Acht u de gang van zaken, zoals die door U gevolgd werd, daarmee nu in alle delen congruent?“ Een tweede vraag luidt:

„En indien niet, is dat naar uw inzien dan uitsluitend te wijten aan handelingen van de Synode, waardoor u van de goede weg zoudt zijn afgedrongen?“

Op de eerste vraag is mijn antwoord: ja. Naar de hier aangewezen gedragslijn heb ik gehandeld, en nadrukkelijk aangeboden, te blijven handelen.

a) In mijn brief van 13 Dec. 1943, gericht tot de generale synode, medio December samenkomende, schreef ik: „Ik acht de aangevochten zinsnede“ (aangaande het voor wedergeboren houden etc.) „in zichzelf onjuist“. Ik meldde me dus vrijwillig, en op tijd, als hoogleraar-van-Kampen, die verkeerde in het geval, ondersteld in bovengemeld citaat (bl. 7 v. d. brief). Iedereen in de synode WIST dus: deze man KAN niet beloven, niets te leren, wat niet met (o.a.) deze zinsnede („uitspraak“) ten volle overeenstemt. Men WIST dus, dat het stellen van die eis, ja, het strafbaar (1) stellen van het (negatieve) niet beloven (als hier is omschreven) de snelste manier was, om ondergetekende van de baan te werken.

b) Evenwel: ik begon meteen te werken „langs den wettigen kerkelijken weg“. Aanstonds immers richtte ik me tot de nog zittende synode, om haar ervan af te houden, „een onherroepelijke laatste beslissing“ (bl. 8) te nemen. En toen de synode zelf van mijn brief van 13 Dec. 1943 zich onthield, en weigerde, wat ik haar adviseerde (waarover straks) te doen, heb ik afschrift van die brief aan de kerkeraden gezonden. De geleidebrief bij dit afschrift bevatte geen enkele aansporing tot verzet; hij was een verzoek „kennis te willen nemen“ van de inhoud van mijn brief van 13 Dec. Die geleidebrief was gedateerd: 14 Januari 1944. Zie de brochure (verschenen op naam van dhr A. Vegter, omdat ondergetekende niet kon publiceren): „Opwekking of Ophitsing“, bl. 2.

c) In mijn brief van 13 Dec. 1943 gaf ik nog een tweede bezwaar tegen de bekende zinsnede („uitspraak“). Het eerste was: „in zichzelf onjuist“. Het tweede luidde: „wat in de bekende zinsnede uitgesproken werd, vond zelf weerspraak in wat overigens in 1905 was uitgesproken“ (bl. 7). Iedereen in de synode WIST dus: deze man KAN wel zwijgen, maar kan de zaak niet ver-zwijgen; want als hij een tegen-strijdigheid ziet in „1905“, dan kan hij wat hij daarin als juist erkent, niet leren, zonder indirect te strijden tegen wat hij onjuist heeft genoemd. Hij kan „zwijgen“ over zijn gevoelens, voorzover het in-

gaat tegen dat der synode, maar hij kan het punt-in-geding niet ver-zwijgen. De snelste manier om hem van de baan te werken is dus: stel hem de positieve eis, uitdrukkelijk te beloven, niets te leren (ook niet in de fundering van het goede element in „1905“) wat niet helemaal overeenstemt met de in 1942 nog eens extra uit het geheel van „1905“ gelichte zinsnede (over het voor wedergeboren houden).

d) In mijn brief van 13 Dec. gaf ik ook duidelijk aan, dat het me niet alleen maar om dat ene zinnetje (voor wedergeboren houden) ging, doch dat ik op de uitsprakenREEKS van 1942 „ernstige critiek gegrond achtte“. Iedereen in de synode WIST dus, dat de snelste manier om mij van de baan te werken was: eis van hem, te beloven, dat hij niets zal leren (OP ZESTIEN PUNTEN) wat niet helemaal overeenkomt met de ZESTIEN uitspraken. Mijn correspondent ture nog eens naar dat Reformatie-citaat van jrg. XIV, 219. Daar rep ik van „een leer-uitspraak“. Ja, ja; maar hier waren er ZESTIEN. Hoe moet iemand college geven, die de eierendans heeft uit te voeren van zestien eieren, waarvan geen enkel schaalte mag worden beschadigd? En toch.....

e) Ja, en toch heeft de man aangeboden te zwijgen. Hij schreef: „Komende tot mijn advies zwijg ik over de mogelijkheid van intrekking of terzijdestelling der uitsprakenreeks van 1942“ (hij eist dus niet veel.....). Hij schreef verder: „Mocht uw vergadering..... bij nadere overweging tot de overtuiging komen, dat het uit een oopspunt van de bewaring der eenheid door gemeenschappelijken strijd voor het winnen van het rechte inzicht nuttig en wenschelijk is, bezwaren tegen de argumentatie van het Praeadvies (waarmede immers ernstige vragen zijn gemoed) ter toetsing over te geven aan de mindere vergaderingen, aler nog een onherroepelijke laatste beslissing viel, vooral nu voor wat mij betreft de bereidheid daartoe verzekerd wordt tegen den tijd, dat ik de kerkeraden wederom zal kunnen bereiken, en, desgewenscht onder belofte van beperking van dezen arbeid (let wel: ik heb het hier zelfs over het publiek ontzien van het Praeadvies, dat men later gerust in de kachel mocht stoppen....., o, hoe waren ze allemaal dronken) tot den kring der kerkeraden totdat een volgende synode over de zaak zal hebben beslist, dan zal misschien bij U een klankbodem kunnen gevonden worden naar ik hoop en bid voor dit mijn advies“: (dat o.a. inhield: voor wat de kerkelijke examina betreft, terug te keren tot de toestand van vóór 1942, onder inwachting van de tijd — na de oorlog natuurlijk — dat alle betrokkenen met de mindere vergaderingen, ik heb het niet over Jan Publiek, contact kan worden verkregen, en de in geding zijnde vraagpunten successievelijk langs de kerkelijke weg kunnen worden in bespreking gegeven).

Ik beweer: dit klopt van a tot z met mijn Reformatie-artikelje XIV, 219.

Nu de tweede vraag:

Eigenlijk is een antwoord overbodig, omdat vraag 2 slechts gesteld is voor het geval, dat ik vraag 1 ontkennend zou beantwoorden, wat niet geschiedde. Maar, waar niet ik, doch de synode (die bovendien geen mens de kans liet om bezwaren in te brengen, en als men het toch deed, meteen begon te slaan) afweek van de gulden regel uit Ref. XIV, 219, daar kan ik toch op vraag 2 antwoorden: ja, zeker, de schuld lag alleen bij die synode.

Want, wetende wat zij hierboven gezegd werd te weten, heeft zij toen aan mij dd. 25 Febr. 1944 de vraag gesteld, waarop zij het antwoord natuurlijk bijzonder goed allang wist: deze vraag:

Of gij belooft, niets te zullen leren, wat met de leeruitspraken van de synode van Sneek—Utrecht niet ten volle in overeenstemming is.

Op deze vraag, die men — och arme — categorisch beantwoord wilde zien, antwoordde ik (o.a.) (in vrije weergave):

a) U weet, dat ik de uitspraken innerlijk tegenstrijdig en onjuist noemde voor een deel: maar U verlangt een antwoord inzake „DE“ uitspraken allemaal;

b) Niemand kan een botsing vermijden met wat innerlijk tegenstrijdig is; ik ook niet (mijn briefschrijver van heden kan het net zo min als ik.....);

c) Zo vaak iemand de plicht heeft (en dat geldt wel in bijzondere mate een hoogleraar, voeg ik er aan toe) zich uit te spreken over „het probleem“ waarmee een onjuist geachte uitspraak zich oecupeert, met het probleem in zijn logische samenhangen (!) zal hij — al probeert hij ook de eierendans — hij een conflict niet mogen vermijden (het ging immers over het NIETS leren, dat niet TEN VOLLE met die zestien punten in overeenstemming was, excuzeug du peul!.....);

d) Wat onmogelijk is en ongeoorloofd, mag niemand beloven (ook mijn correspondent niet);

e) Van mij eist u dit, anderen laat u rustig hun gang gaan, al weet u, dat ze het ook niet doen (krijgt mijn correspondent geen kleur, als hij aan z'n kerken denkt, en wat daarin al zo geleerd wordt??);

f) Uw vraag van niets-lernen, dat-niet-ten-volle-in-overeenstemming is, die vraag is een ANDERE vraag dan: de eis van niet-expressis-verbis-weersproken.

Dat laatste puntje moge mijn briefschrijver eens stof tot meditatie geven. Hij zal dan zien:

a) Ik had het in mijn Reformatie-artikelje over „niet publiek ertegen ingaan“ (waartoe ik bereid was, zie brief 13 Dec. '43, brieven aan kerkeraden en mindere vergaderingen hoeven niet publiek te zijn; ik schreef trouwens zelfs het geleidebriefje-met-afschrift in gesloten enveloppe);

b) de synode evenwel „eiste“ (hm, hm) heel wat anders; c) dat verschil bracht ik haar onder het oog (in het antwoord op vraag 4);

d) ik gaf haar dus in de mond, haar eis wat te fatsoeneren, en wetenschappelijk bruikbaar te maken, door eraan te herinneren: niet-expressis-verbis-weerspreken is wat anders dan ge van mij vraagt, wel, vraag dan dát, dan kunt ge me houden aan Ref. XIV, 219, maar ik ga uw vraag, zoals die daar ligt, niet als een komediestukje behandelen;

e) maar de synode was dronken, ze wou niet anders dan: weg-met-deze. Wie dat niet begrepen, waren dom;

ze hebben geen seconde nagedacht over de vraagjes, en hun redactie.

Want er zijn kerkelijke vergaderingen, waar je alles erdoor kunt jagen als je maar een rapporteur hebt, die vibreren kan met z'n stem. Wee het land, welks „koning“ een kind is.....

De briefschrijver móet al deze dingen gelezen hebben destijds. Overigens, hij weet, hoe de redactie is van de schorsingsgronden, en wat daar verder volgt. Het domme gezet van „niet beloven, niets te leren.....“ etc., is herhaald, en nog eens herhaald.

En sinds laat men Bavinck promoveren, en Gesprekscentrum spelen, en Thijs Booy schrijven, en inzake de ziel (ook een van die punten) een ander volkomen in strijd met de zestien puntjes handelen..... En wie doet nog zijn best, om een begin te maken met wat er staat in Ref. XIV, 219?

De chaos is losgebroken. En Ridderbos (H. N.) durft dan nog zijn straatje en dat van de familie schoon vegen met de insinuaties, dat ondergetekende wantrouwend was, anders had hij wel ja kunnen zeggen..... Alsof een assertorisch oordeel in zijn waarde afhangt van een vertrouwensangelegenheid aangaande bedoelingen van mensenzelfjes..... En van „wantrouwen“ gesproken: ik had in de gaten, dat men ging binden, en kandidaten zou vragen te vertellen wat in strijd was met Greijdanus-Schilder, De Cock (Helenius) en alle anderen.

Kwam dat niet net zo uit? Indien dr. H. N. Ridderbos eindelijk, eindelijk zou gaan inzien, dat die hele binderij aan die zestien zinnetjes en dat malle eisen van niets te leren dat niet helemaal..... enz. toch maar dwaas geweest is, dan moet hij niet over mij klagen, doch over iemand uit zijn familie, die genoeg gewaarschuwd is, en die ik de hand heb toegestoken, ook om hem met de zijnen te redden uit de dreigende chaos.

Maar het moet nu maar eens uit zijn met die afschuwelijke hoogmoed der synodocratie. K. S.

„Erkenning?“

Dezelfde briefschrijver als welke in onze ? „Zwügen en ver-zwijgen“ beantwoord werd, heeft nog een vraag. Deze:

„Telkens schrijft U, dat de consequentie van Uw standpunt, dat men naast de zuiverheid vooral ook de wettigheid (der kerk, K.S.) in aanmerking moet nemen, niet is, dat men de doopsbediening van andere kerken niet meer erkent. Nu zal dat ongetwijfeld zo zijn. Maar ik kan niet inzien, hoe daaraan te ontkomen.“

Tot zover vrager.

Me dunkt, hij heeft mijn standpunt niet weergegeven naar toch wel gegeven nauwkeuriger formulering.

Met „de doop van anderen erkennen“ bedoelt schrijver wel: iemand, die elders (onder bepaalde condities) gedoopt is, nog eens weer dopen, als hij overkomt tot de kerk, waar men zelf toe behoort.

Maar niet-overdopen is wat anders dan: de geschiede doop erkennen.

Wat is erkennen? De werking van de doop erkennen? De autoriteit van de dopende instantie erkennen? Men zal zich eerst daarover uit moeten spreken eer men het woord in welbewuste formulering overneemt.

Maar de zaken liggen vrij eenvoudig.

Als iemand tot ons overkomt „van elders“, dan zegt hij: ik ben, hoe dan ook, gekomen tot een geestelijke wasdom, die me ertoe brengt, u te erkennen als de kerk, waar ik wezen mag en moet, zie, hier ben ik, onderzoek me maar naar de vruchten, die mijn levensleiding tot nu toe afwierp.

Gaat men dan zeggen, bij geslaagd onderzoek: goede vriend, het staat best met u, daar niet van, maar u bent gedoopt, één keer, daar en daar, u hebt preken aangehoord, zoveel honderden hier of ginder, u hebt avondmaal gevierd, zoveel tientallen malen rechts dan wel links van ons, nu moet u eerst nog eens alles overdoen, eerst al die preekbeurten inhalen, eerst al die avondmaalsdiensten inhalen, en zo ook eerst nog die doop inhalen?

Welneen. Men zegt: u komt dadelijk aan tafel schikken, bij ons, Zondag in de kerk, hoor, en de volgende maal aan tafel, en verder zal de Geest u leiden.

Evenmin als zoveel preken en avondmaalsdiensten her-

haalt men de doop. Want een preek is een preek. Een avondmaal is ook een preek, met een streep eronder. Een doop is ook een preek, met een streep eronder. Belofte-diploma (we hebben 't uitvoerig tegen dr. J. Hoek betoogd) met een zegel eronder.

Als de kerk die preken of dat avondmaal niet overdoet, ERKENT ze dan daarmee de prekende instantie? Of de avondmaalvierende grootheid? Geen kwestie van. Ze erkent alleen maar, dat het Woord Gods, ook in de doop betekend en verzegeld, in die man wat gedaan heeft. Wat nog elke dag gebeurt, ook in kroegen en op straat. Het zegel is niet onder de „inwendige aanwezige genade“ van de gedoopte gezet. Het zegel is ook niet onder de eigenhandig getekende geloofsbrieven van de dopende „kerk“ gezet. Het zegel is alleen maar onder het diploma gezet, het diploma der belofte Gods. Men kan preken onder een deksel, men kan er ook onder preken-met-een-streep-eronder, d.w.z. dopen. Een falsietstem, of een verkeerde lakel kan een proclamatie van de koningen voorlezen. Maar als iemand onder het balkon stond, eerst rebel was, en toen gehoorzaam werd, dan zegt de koning niet: nu moet eerst die proclamatie nog eens worden voorgelezen door de wettige lakel. Hij zegt alleen maar: deze onze zoon was verloren en is gevonden, hij heeft de proclamatie allang begrepen, en hij weet het adres van de overheid. K. S.

De dure „kerkorde“

Enige weken geleden publiceerden we de vragen, die in betrekking tot de exorbitant hoge financiële lasten, door de Hervormde Synode op de gemeenten gelegd, aan deze synode gesteld waren. Bij die posten was er één, waarvan ik het cijfer niet goed lezen kon. Vriendelijke hand zond mij daarover een mededeling. Post 11 van de synodale begroting voor 1952 luidt:

- Kosten van representatie van
a. de præsides der generale synode f 25.00.—
b. de assessors der generale synode - 500.—
f 3000.—

Onze briefschrijver spreekt van een „hervormd synodocratisch geldsysteem“. Het zal sommige bladen iets goeds kunnen leren, dat deze briefschrijver zich bedient van het woord „synodocratisch“ (m.l. terecht, en zonder enige belediging, want het woord geeft typering van een welbewust gekozen systeem), doch dat hij niet behoort tot een of andere „vrijgemaakte“ kerk.

Er zijn er, die verwachten, dat dit systeem de Hervormde Kerk uitteen zal doen vallen. K. S.

Conferentie van diakenen in Gelderland en Overijssel

(Secr. G. ter Horst, Markt 21, Enschede.)

Het Comité van Voorbereiding verzocht me even te attenderen op de Prov. Conferentie van diakenen der Geref. Kerken in Gelderland en Overijssel, op Woensdag 9 April 1952, te Zwolle, in „Elgen Gebouw, Badhuiswal. Aanvang: half elf. Men wordt vriendelijk uitgenodigd tot bijwoning deser voorjaarsconferentie. De D. Vreugdenhil van Zwolle hoopt het onderwerp te behandelen: „Diaconale taak ten opzichte van werkloosheid“, — een zeer actueel onderwerp. Wil men op de hoogte blijven van de persoonlijke belichting van de vraagstukken van onze tijd, dan moet men ook deze conferentie bijwonen. In de middagpauze een koffietafel. Wie deelnemen wil, geve aan de secretaris van de regeringscommissie, hr. A. Lengkeek, Willemsvaart 16 te Zwolle, vóór 1 April op met hoeveel personen hij denkt te komen. Eventuele vragen of voorstellen voor de conferentie worden gaarne ook vóór 1 April ingewacht bij de secretaris van het voorber. comité: G. ter Horst, Markt 21, Enschede.

Comité van voorbereiding is: A. Veltman, Kampen, voorz.; G. ter Horst, Enschede, secr.; G. J. Brink, Zwolle, Penningm.; J. Boerma, Arnhem, Assessor; H. de Beer, Ermelo; J. van der Velde, Mariënberg.

Regelingscommissie te Zwolle: A. Lengkeek, Secr., Willemsvaart 16; W. Becking, J. Broekroelofs, P. Logt.

Het agendum vermeldt voorts: Opening door de voorz., de Heer A. Veltman te Kampen; Notulen; Behandeling ingekomen stukken, ingekomen voorstellen en gestelde

vragen. Voorts de verkiezing van 2 leden voor het comité van voorbereiding der prov. conferenties door diakenen uit de betrokken classes.

Aftredend zijn: voor de classis Zwolle: de heer G. J. Brink te Zwolle; voor de classis Hardenberg: de Heer J. v. d. Velde te Mariënberg.

De verkiezing kan ook eerder, door de diakenen uit de betrokken classes geschieden, in dat geval wordt hiervan mededeling gedaan op de conferentie.

Beste wensen van de Redactie.

K. S.

Brochures de Bondt-Weggemans II

3. In I, 10 wordt beweerd, dat men niet moet denken, dat „de synode“ van twee gelijkwaardige beschouwingen éne uitgebannen heeft.

Nu, dat is zo.

Maar dan wordt vervolgd:

„De Synode heeft alleen voorstellingen, die strijdig zijn met het Woord van God en met onze Belijdenis, afgewezen“.

En dát is niet zo.

Want ze heeft in haar kromme handel met de toenmalige cand. Schilder — dr. Masselink heeft het nog pas opgehaald — beweerd, dat de sacramenten „inwendige aanwezige genade verzegelen“.

Daarmee wees ze Helenius de Cock af, Kampen's eerste dogmaticus. Dat was dom — want de man wist veel, en wist de kwesties, in geding tegen Kuyper, beter dan dr. A. Kuyper. En nu wou ze Kampen's vierde dogmaticus dwingen, ook zelf De Cock te veroordelen.

Maar met het één en het ander wees ze meteen de Catechismus af, die leert, dat de sacramenten de beloften verzegelen. Groshelde's wel als „argument“ opgeworpen bewering, dat „belofte“ meermalen „beloofde zaak“ betekent, gaat hier niet op; want de auteurs van de Catechismus bedoelen in dit verband niet de beloofde zaak, doch het „diploma“, waar de belofte op geschreven staat. Hetgeen door ons uitvoerig aangetoond is.

Het is dus waar, dat de synode niet van twee gelijkwaardige beschouwingen éne heeft uitgebannen.

Want ze heeft van twee ongelijkwaardige beschouwingen de kwade gekozen, en de goede uitgebannen. Ze heeft de Catechismus afgewezen. En daarom Greijdanus, die terecht klaagde, dat de heren de gereformeerde sacramentsleer niet kenden. Wat sindsdien klaar als de dag gebleken is, behalve dan aan de te Kampen gestichte V.U.-dépendance. Ze zijn daar nog niet tot de wetenschappelijke ernst teruggekeerd. Ze mógen niet. K. S.

Canisiusbijbel

In de 3e druk van mijn „Openbaring van Johannes en het Sociale Leven“ is een monogram opgenomen, waarmee de antichrist vroeger werd aangeduid. Het was zó samengesteld: de griekse letters X (d.w.z. CH) en P (d.w.z. onze letter R), die te samen een aanduiding zijn van CHR(istus), waren inéengestrengeld (zoals wij nog op zegelringen vaak doen), en dan was daar doorheen een —————> getrokken. Een streep, CHR(istus) was doorgestreep. Let er op, dat dit een pijl is, aan één kant de scherpe punt.

Nu schrijft een lezer me, dat de (roomse) Canisiusbijbel hetzelfde teken heeft. En hij vraagt: hoe kan dat nu?

Ik geloof, dat de lezer zich vergist. De pijl is bij de Canisiusbijbel verdwenen. Wel is er een dwarsstreep, maar die is naar beide kanten gelijk afgesloten. Niet zó:

Maar zó: —————> Want de Roomsen konden het niet laten een kruisfiguur te tekenen. De dwarse balk is dan die streep —————> En de opgaande is het rechte been van de griekse P. M.a.w. niet: Christus doorgestreep. Maar: Christus gekruisigd. K. S.

Orgel-offer

Nog vóór de post nieuwe girobiljetten aan kon voeren, waren er alweer enkelen op het appél. „Een Reformatie-lezer“, die zich — ten onrechte, geloof ik — als „een onbeduidend klein boertje uit Gelderlands Achterhoek“ aandienende, zond een fijne brief, inhoudende f3.—. Toen

Onze bijbelcursus (I)

In het ziekenhuis te Ngabang werkt een ziekenoppasser, die geen 6 jaar Lager Onderwijs heeft genoten. Om dat nu wat aan te vullen, zodat hij toch straks in Pontianak verder kan leren, hebben we hem nog wat rekenen en zo bijgebracht. Aan het eind van zo'n les kregen we een gesprek over de godsdienst en dat werd het begin van een wekelijks bijeenkomst, eerst in het huis van de zusters, later in het huis van de dokter. Daar komen bijeen een drietal Nederlanders en een aantal (variërend van 2 tot 18, maar de laatste tijd gemiddeld boven de tien) Daja's, die, óf hier wonen, óf tijdelijk ter verpleging zijn opgenomen.

Wanneer de vaste kern er alleen is, dan gaan we verder met de Bijbelse Geschiedenis; wanneer er vreemden bij zijn, dan geven we in één of twee, en een enkele keer in drie „lessen“ een verhaal, dat de hoofdzaken van ons geloof bevat. De vertellingen duren meestal drie kwartier en we besluiten de bijeenkomst met het zingen van een paar liederen, die we in de maleise bundel vonden.

Die avonden zijn heel gezellig ook. Daja's zitten graag op de grond en met het oog op het gering aantal beschikbare stoelen komt dat goed uit. Soms, is

het vuur van het vertellen of zingen, schuif ik bij hen neer, wat altijd de lachlust opwekt, omdat ik dat nu eenmaal niet goed kan.

Soms zijn er vrouwen en meisjes bij, ja zelfs baby's worden wel meegenomen.

Ik kan natuurlijk niet zo'n hele vertelling van drie kwartier weergeven, dat hoeft ook niet, maar ik wilde wel, dat u eens zien kon, hoe de ogen van die mensen oplichten, wanneer het hun duidelijk wordt, dat er een Borg is gegeven. Soms denk ik onder het vertellen wel eens, dat ze zo blij kijken, omdat het een verhaal is, dat „mooi“ afloopt: het stelt de hemel in het uitzicht, nietwaar? Maar dat zou toch niet goed zijn. Ik bedoel dit: Wanneer we aan kinderen een verhaal vertellen, dat goed afloopt, dan kijken ze ook opgelucht, ook al treft hen die geschiedenis zelf niet; maar ze hebben het zich zo sterk ingedacht. Het was echter maar een verhaal.

Daarom probeer ik hen ervan te doordringen, dat DEZE geschiedenis hen zelf aangaat en, als om hen te waarschuwen, als om hen op de proef te stellen, laat ik zo duidelijk mogelijk zien, dat de gelovigen in deze wereld verdrukking zullen hebben te lijden, een kruis zullen hebben te dragen.

Maar vaak mogen we opmerken, hetzij uit een vraag, soms ook uit een gesprek naderhand met een van hen afzonderlijk, dat er enig begrip is van zonde, van het hopeloze, dat WIJ geen ontkoming van de straf konden uitdenken, van dankbaarheid, dat God een WEG heeft aangewezen.

Zo valt het mij ook steeds weer op, dat „wonderen“ zo grif worden aanvaard.

Ik vreesde weer, dat dat een verschijnsel was, wat we ook bij kleine kinderen opmerken, die nog in hun sprookjesjaren leven. Maar toen ik er eens naar polste, kreeg ik ten antwoord: „Van God moeten we die wonderen toch kunnen verwachten?“ Het Balantian heeft niet eens een woord voor wonder. Het Maleis ook niet, maar dat gebruikt een Arabisch woord: „Adjaib“. Toen ik dat nu eens in het Balantian nodig had, vertolkte mijn vriend Nani dat met „rabih tingi“, dat „hoger“ betekent. Toen werd het me duidelijk gemaakt: Van God kunnen we alleen het „rabih tingi“ het „wonder“ verwachten. Zegt de Schrift ook niet: „Mijn gedachten zijn hoger dan uw gedachten“? Toen las ik die tekst eens voor en het antwoord was: Ja, zie je wel. — Ik wijs hier op, omdat voor velen in Europa wonderen zaken zijn, die men wilde „verklaren“ of hoogstens „wonderlijk“ wilde noemen. In een geestgesteldheid als van deze Daja's zal dat niet zo spoedig gebeuren. Zij aanvaarden het wonder als een teken, dat Jezus door God de Vader is gezonden.